

عنوان مقاله:

پژوهشی نوین بر پتروژنز و سن یابی گدازه های بازیک کواترنری شمال باختری ایران، در مقایسه با مراکز منشا در فلات ایرانی - ترکی

محل انتشار:

فصلنامه علوم زمین، دوره 22، شماره 88 (سال: 1392)

تعداد صفحات اصل مقاله: 15

نویسنده:

منیره خیرخواه - استادیار، پژوهشکده علوم زمین، سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

بسیاری از مراکز آتشفشانی در ایران سن پلیوکواترنری دارند که ده ها میلیون سال پس از برخورد اولیه عربی- اورازیا شکل گرفته اند. سنگ های بازالتی شمال باختری ایران در استان آذربایجان غربی، بخشی از سری های گسترده ماگماهای پلیوکواترنری گوشته ای هستند که در فلات ایرانی- ترکی فوران یافته اند. طیف گسترده تر ترکیبات نمونه های سنگی این فلات از بازالت های اولیه تا ریولیت همراه با گدازه های پتاسیمی تا اولتراپتاسیک است. بازالت های آکالن با ویژگی درون صفحه ای و بازالت های مشابه بازالت های جزایر اقیانوسی در این فلات حضور دارند. از این رو، مطالعات دقیق سنگ شناختی و تعیین سن تکاپوی آتشفشانی بازیک کواترنری شمال باختر ایران که در بخش خاوری این فلات قرار گرفته است، اهمیت بسیاری دارد. این مقاله ماهیت و سن های جدید به روش $^{40}\text{Ar}/^{39}\text{Ar}$ سنگ های آتشفشانی بازیک شمال باختر ایران را در مقایسه با آتشفشان های جوان خاور ترکیه (آناتولی)، آرارات و تندورک و ایگیت داغی مورد بررسی قرار می دهد. این آتشفشان های جوان در چند مرحله مواد آذرآواری و روانه های گدازه را با ترکیب بازیک تا میانه فوران کرده اند. چنان که از شمال ماکو تا جنوب باختری دریاچه ارومیه (حدود ۲۰۰ کیلومتر)، طی مدت زمان کوتاهی در طی کواترنری از مواد بازیک پوشیده شده است. این سنگ های بازیک تا میانه از آتشفشان های آرارات (آگری داغی)، تندورک و ایگیت داغی منشا گرفته اند. بررسی تغییرات شیمی سنگ های آتشفشانی کواترنری نشان از پیشرفت ژئوشیمیایی ترکیبات از کالک آکالن به آکالن، از سوی شمال (ماکو) به سمت جنوب (سلماس) منطقه، با نزدیک شدن به صفحه عربی دارد. گدازه ها حدود ۱۰ میلیون سال پیش از یک پوسته ستبر و یک گوشته سنگ کره ای نازک در فلات ایرانی- ترکی فوران یافته اند. دامنه های سنی این گدازه های بازالتی، از ۸۷/۱ تا ۴/۰ میلیون سال برآورد شده است. این داده های سنی، از مطالعات سن یابی که پیش تر در ترکیه انجام شده است، سن های بسیار دقیق تری را نشان می دهد و ایگیت داغی که پیش از این تعیین سن نشده بود، در این مطالعه سن یابی شده است. با مطالعات سنگ شناختی و برآورد سنی دقیق از گدازه های شمال باختر ایران و مقایسه با سنگ های مشابه در ترکیه می توان به تصویر کاملی از تکاپوی ماگمایی سرتاسری این بخش از فلات ایرانی- ترکی دست یافت.

کلمات کلیدی:

گدازه های بازالتی، فلات ایران- ترکی، شمال باختر ایران، خاور ترکیه، سن یابی $^{40}\text{Ar}/^{39}\text{Ar}$

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1390393>

